

RECHT OP WATER: STANDPUNT VAN HET BEDRIJFSLEVEN

C. KLEIN
Adviseur
VEV-Studiedienst

Water komt op aarde in enorme hoeveelheden voor, maar is paradoxaal genoeg een (soms zéér) schaars goed, dat voor de maatschappij in haar geheel een aantal uiterst vitale en volstrekt onvervangbare functies vervult.

Water is zo uniek dat zelfs de boutade die stelt dat wanneer water niet zou bestaan, het dringend zou moeten uitgevonden worden, niet opgaat: alle leven op aarde is immers voortgekomen uit de zgn. "oersoep", en was het medium water toen niet aanwezig geweest, dan hadden we er ons nu ook geen zorgen over hoeven te maken.

De functies van water zijn velerlei en situëren zich op diverse niveaus van de samenleving:

- de rol als drinkwater, zuiver of in bereide vorm is wellicht meest evident;
- water speelt een vitale rol in allerlei "processen", gaande van de huishoudelijke tot de industriële schaal;
- voor veel industriële processen is water essentieel als koelmiddel;
- water is een verhandelbaar produkt, al of niet in zuivere vorm;
- in de landbouw is water een onmisbaar medium voor het transport van voedingsstoffen naar en in de plant, in zoverre dat de beschikbaarheid van water in tijd en ruimte bepalend is voor de teeltkeuze;
- water heeft een transportfunctie, zowel voor vaartuigen als voor de afvoer van afvalstoffen;
- de rekreative functie van water kan aanleiding geven tot ware volksverhuizing op piekweekends, en wordt vaak omkaderd door allerhande infrastrukturen met een enorme economische betekenis;
- tot slot van deze niet limitatieve opsomming dient gewezen op de cruciale rol van water in het kader van het natuurbehoud.

Een evenwicht zoeken tussen al deze gebruiksfuncties vormt een enorme uitdaging voor de overheid. Een aantal van deze functies zijn combineerbaar, waar andere

veeleer een exclusief gebruik van het voorradige water vereisen. Bij de funktietoewijzing van oppervlakte- en grondwater dient zoveel mogelijk gestreefd naar multi-funktionaliteit, maar in een aantal gevallen zullen keuzes moeten gemaakt worden tussen hoofd- en nevenfuncties, waarbij het beschikbare water prioritair voor welbepaalde behoeften wordt voorbehouden.

De beschikbaarheid van water voor een specifieke toepassing is niet enkel gebonden aan kwantitatieve aspecten (hoeveel water is op een bepaalde plaats en een bepaald tijdstip voorradig?) maar ook aan kwalitatieve aspecten (welk soort water is voorradig?). De grote uitdaging voor een echt geïntegreerd waterbeheer bestaat er dan ook in om op basis van zowel kwantitatieve als van kwalitatieve gegevens een optimale allokatie na te streven en waar mogelijk, diverse gebruiksfuncties met elkaar te combineren. Daarenboven moet er naar worden gestreefd, dat een welbepaalde toepassing andere gebruiksfuncties zo minimaal mogelijk hypothekeert.

Ook de industrie staat voor een grote uitdaging: momenteel wordt nog teveel hoogwaardig water gebruikt voor laagwaardige toepassingen, mede onder invloed van verkeerde beleidsmaatregelen: wie relatief laagwaardig oppervlaktewater gebruikt, wordt in veel gevallen dubbel gepenaliseerd, met name door de heffing op de kaptatie van oppervlaktewater en ook nog door weinig onderbouwde restrikties i.v.m. de toepassing van de deltaregeling in de afvalwaterheffing. De overheid zendt verkeerde signalen uit, vanuit misplaatste financiële overwegingen.

De substitutie van hoogwaardig door laagwaardig water heeft ook zijn grenzen: vooreerst is het inrichten van een gescheiden waterbedeling een dure zaak, zodat de mogelijkheid om minder hoogwaardig water te gebruiken veelal lokatiegebonden zal zijn, met name afhankelijk van de aanwezigheid

van het meest geschikte water. Daarnaast vergen bepaalde industriële processen nu eenmaal hoogwaardig water, waarbij drinkwaterkwaliteit soms maar een minimum-grens vormt.

Ook op het vlak van rationeel watergebruik en van de verhoging van de interne recyclage van water kan nog heel wat vooruitgang worden geboekt. Ook hier zien we een wisselwerking van kwantitatieve en kwalitatieve aspecten en moeten afwegingen gemaakt worden. Verhoging van de interne recyclage kan op bedrijfsniveau positieve neveneffecten hebben op het vlak van de afvalwaterheffing, maar kan ook leiden tot kleine lozingen met hogere concentraties aan vervuulende stoffen.

Binnen het kader van een geïntegreerd waterbeleid moet de overheid een afweging maken tussen de aanspraken die door de verschillende doelgroepen worden gemaakt op het gebruik van water voor een veelheid aan toepassingen. Ook het onderscheid tussen gebruik en verbruik kan relevant zijn. De waterbehoeften van "de industrie" zijn niet onaanzienlijk, maar veelal procesgebonden en onvermijdelijk, wat niet altijd wil zeggen onsamenstellbaar. In een aantal gevallen, waarbij water (een deel van) een produkt vormt is uiteindelijk ook de konsument de uiteindelijke gebruiker. De beschikbaarheid van water, vaak van een specifieke kwaliteit en/of gebonden aan een specifieke functie, vormt vaak een sleutelement in de keuze van een bedrijfslokatie of van een bepaalde produktietechniek. Voor de operationalisering van een geïntegreerd waterbeleid vormen dit harde randvoorwaarden, die men niet zomaar kan opzij schuiven of waaraan plots nieuwe voorwaarden kunnen worden gekoppeld.

C. KLEIN
Adviseur VEV-Studiedienst
Brouwersvliet 5, bus 4
2000 Antwerpen